

Received: 4 September 2024

Revised: 30 September 2024

Accepted: 2 October 2024

FACTOR ANALYSIS OF COMMUNITY ENTERPRISES PRODUCING PROCESSED AGRICULTURAL PRODUCTS IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

Piyada MANEENIN¹ and Sasadee KAMPHAENGDEE¹

¹ Yala Rajabhat University, Thailand; piyada.m@yru.ac.th (P. M.); satsadi.k@yru.ac.th (S. K.)

Handling Editor:

Professor Dr.Chanathat BOONRATTANAKITTIBHUMI European International University, France

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

- 1) Adjunct Research Professor Dr.Samanan RATTANASIRIVILAI UMSi, Indonesia
- 2) Associate Professor Dr.Sanyasorn SWASTHAISONG Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
- 3) Assistant Professor Dr.Teetut TRESIRICHOD RMUTT, Thailand

Abstract

The purpose of this research is to analyze the business management components of community enterprises producing processed agricultural products in three southern border provinces. Use qualitative and quantitative research methods to collect information from the president of community enterprises producing processed agricultural products in the three southern border provinces. The research results found that community enterprise entrepreneurs paid great attention to business management elements. With an overall average of 4.14 and from the analysis of data by survey component analysis, it was found that the business management of community enterprises producing processed agricultural products in the three southern border provinces consists of 4 components: community enterprise human resource management, community enterprise marketing management, community enterprise production management, and community enterprise financial management. Community enterprises can use this to benefit their business operations in the future.

Keywords: Component Analysis, Business Management, Community Enterprise, Three Southernmost Provinces

Citation Information: Maneenin, P., & Kamphaengdee, S. (2025). Factor Analysis of Community Enterprises Producing Processed Agricultural Products in the Three Southern Border Provinces. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(1), Article 1. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.1>

การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้

ปิยะดา มณีนิล¹ และ สัสดี กำแพงดี¹

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา; piyada.m@yru.ac.th (ปิยะดา); satsadi.k@yru.ac.th (สัสดี)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชนทนต์ บุญรัตน์กิตติภูมิ มหาวิทยาลัยบูรพา อินเทอร์เน็ตประเทศไทย ประเทศฝรั่งเศส
(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

- 1) ศ.กิตติเมธี (วุฒิกุล) ดร.ศมานันท์ รัตนศิริวิไล มหาวิทยาลัยมหามัทธิดิยาห์ ชินใจ ประเทศอินโดนีเซีย
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรทัต ตรีศิริโชติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจากประธานวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการจัดการธุรกิจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.14 และจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรมนุษย์วิสาหกิจชุมชน การจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน การจัดการการผลิตวิสาหกิจชุมชน และการจัดการการเงินวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบข้างต้น และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจต่อไป

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ, การจัดการธุรกิจ, วิสาหกิจชุมชน, สามจังหวัดชายแดนใต้

ข้อมูลอ้างอิง: ปิยะดา มณีนิล และ สัสดี กำแพงดี. (2568). การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 14(1), บทความที่ 1. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.1>

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

บทนำ

เกษตรกรรมมีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจโลก เป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ โดยในปี 2022 ผลผลิตทางการเกษตรในสหภาพยุโรปมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 19 (Eurostat, 2023) ข้อมูลปี 2023 มีแรงงานในภาคการเกษตรประมาณร้อยละ 40 (Wangda, 2024) เห็นได้ชัดว่า การเกษตรมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจโลก และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (Tractor Junction, 2023) สำหรับประเทศไทยภาคเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมเช่นกัน จากข้อมูล พ.ศ.2566 มีการรับจ้างทำการเกษตร จำนวนกว่า 2.5 แสนครัวเรือน (ประเสริฐ จันทร์ทอง และ ธรรมนัส พรหมเผ่า, 2567) แต่เกษตรกรไทยยังมีรายได้ต่ำและมีหนี้สินสูงกว่าภาคอุตสาหกรรมอื่น สะท้อนให้เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำ (อารี วิบูลย์พงศ์, 2565) ดังนั้น การยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้มีความอยู่ดีกินดี เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ (GRP) ในภาคการเกษตร กลับมาขยายตัวในปี 63-64 (ภาวนิศร์ ชวัลลสี และ อารียา ยวงทอง, 2566) แต่ยังคงพบปัญหาในด้านราคา เนื่องจากการเป็นเกษตรกรแบบดั้งเดิมทำให้ราคามีความผันผวน และเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลต่อการลงทุน ภาครัฐจึงมีแนวทางพัฒนาผลผลิตการเกษตรโดยให้ความสำคัญกับการแปรรูปและการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

วิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการโดยชุมชน เป็นเครื่องมือที่ช่วยยกระดับชุมชนอย่างยั่งยืน (Kusumastuti & Juwono, 2022) กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการส่งเสริมให้รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 132 กลุ่ม (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2565; 2566) นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ยังเน้นการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันในตลาดการค้าได้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) อย่างไรก็ตามการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งนั้นมักมีอุปสรรคต่างๆ มากมาย ได้แก่ ด้านนโยบายภาครัฐ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (สนิทเดช จินตนา และ ชีระพงษ์ ฐิริปาณิก, 2563) ด้านเศรษฐกิจ (ชานภา ศรจิตติโยธิน, 2567) ด้านศักยภาพผู้นำของกลุ่ม (ณัฐธัญญา ณคร, 2565) ด้านการบริหารการเงิน (SME Thailand, 2565) ด้านความรู้ในการผลิต (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2566) ทั้งนี้องค์ประกอบที่สำคัญซึ่งเป็นตัวแปรในการขับเคลื่อนให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือการเสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ (Wajirum & Inwang, 2018)

ดังนั้นการศึกษาการพัฒนาการจัดการธุรกิจให้กับวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ซึ่งต้องอาศัยรายละเอียดองค์ประกอบในการจัดการธุรกิจที่เฉพาะเจาะจงของประเภทธุรกิจ และบริบทการดำเนินงานของพื้นที่ ด้วยเหตุนี้การวิจัยนี้จึงศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ในประเด็นการจัดการธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนซึ่งผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งจะทำให้ทิศทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มดังกล่าว เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และช่วยเพิ่มรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) คือขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกพื้นที่ให้หมดไปภายในปี พ.ศ.2573 (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2566) ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผลประกอบการในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนได้อย่างแท้จริง

การทบทวนวรรณกรรม

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 วิสาหกิจชุมชนคือกิจการที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลในชุมชนที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน ผลิตสินค้าและให้บริการ มีวัตถุประสงค์ในการสร้างรายได้และเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชน (พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) วิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงพาณิชย์ โดยนำผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (Buratti et al., 2022) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของการเป็นผู้ประกอบการทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นเจ้าของและควบคุมโดยชุมชนท้องถิ่น

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

(Georgiou, 2022) และยังมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายที่สอดคล้องกับคำนิยามข้างต้น รูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) วิสาหกิจชุมชนประเภทบุคคลธรรมดา โดยมีประกอบธุรกิจ 2 รูปแบบคือ คณะบุคคล ที่มีหุ้นนิติบุคคล และห้างหุ้นส่วนสามัญ 2) วิสาหกิจชุมชนประเภทนิติบุคคล ซึ่งจดทะเบียนได้ตามกฎหมาย 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติสหกรณ์ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) ในปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนเผชิญความท้าทายในการสร้างสรรค์นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ดังนั้นการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญ ควรมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ (Jaroenwanit et al., 2020) วิสาหกิจชุมชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในประเทศ (กฤษฎ อุตตมะเวทิน, 2566) การจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าเกษตรแปรรูป จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) การจัดการธุรกิจ คือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด (เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ, 2567) ซึ่งองค์ประกอบในการจัดการธุรกิจ ได้แก่ 1) แรงงาน 2) กระบวนการทางธุรกิจ 3) เทคโนโลยี และ 4) สถานที่ตั้งของธุรกิจ (Shopify, 2023) โดยปัจจัยการบริหารในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยี 2) การให้ความสำคัญกับลูกค้า 3) การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 4) ความเท่าเทียมของสมาชิก และ 5) มาตรฐานการให้บริการ (ชาณานิษฐ์ สัจจชัยพันธ์, 2564) โดยที่ฐานความรู้ทางธุรกิจมีความสำคัญสำหรับองค์กรวิสาหกิจชุมชน ดังเช่นในโครงการวิจัยการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้าน AMIA ในซานฟรานซิสโก เกซอน ประเทศฟิลิปปินส์ มีการเน้นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในท้องถิ่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การคำนึงถึงต้นทุนของผลิตภัณฑ์ซึ่งบ่งชี้ถึงศักยภาพในการทำกำไรที่สูงกว่า มีการแนะนำเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์และเสริมสร้างองค์กร เพื่อพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นและโอกาสทางการตลาด (Miano et al., 2024) สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความสำคัญในการยกระดับสินค้าการเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น ส่งผลให้มีรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร (พิณเนศ ต๊ะปวง, 2565) ตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันพบปัจจัยด้านบทบาทภาครัฐ ในการส่งเสริมช่องทางการค้าให้กับสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจเพื่อให้เกิดรายได้ต่อเนื่อง ให้ความรู้ในเรื่องของการค้าและการลงทุน สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล (ทักษญา สง่าโยธิน, 2563) ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (เปรมกมล ปิยะทัต, 2565) ตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด พ.ศ.2566-2570 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน คือพัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ซึ่งมีตัวชี้วัดคืออัตราการขยายตัวมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเพิ่มขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน และเกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่ จังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เอื้อต่อการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศใกล้เคียง มีบริบทวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีข้อจำกัดหลายประการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ประชากรวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 1,712 คน ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกจากประธานวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป ที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี หรือได้รางวัลการประกวดวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด จากจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส รวมจำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บ้านเจ้าตีเมาะ จังหวัดยะลา 2) วิสาหกิจชุมชนลูกหยี Hamdu จังหวัดยะลา 3) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรคอกช้าง จังหวัดยะลา 4) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทรายขาว 1 จังหวัดปัตตานี 5) วิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย จังหวัดปัตตานี 6) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตบ้านสารวัน จังหวัดปัตตานี 7) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านนากอ จังหวัดนราธิวาส 8) วิสาหกิจ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

ชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ จังหวัดนราธิวาส 9) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทุเรียนกวนแม่บ้านเกษตรกรบ้านบุเกะ จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (Stratified sampling) (Thomas, 2023) ตามจำนวนวิสาหกิจชุมชนแต่ละจังหวัด แบ่งเป็นจังหวัดยะลา จำนวน 77 คน จังหวัดปัตตานี จำนวน 208 คน และจังหวัดนราธิวาส จำนวน 115 คน

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Galletta, 2013) ที่พัฒนาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหา องค์ประกอบสำคัญในการจัดการธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามโดยพัฒนาจากการทบทวนเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ ประเภทผลิตภัณฑ์แปรรูป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 40 ข้อ เครื่องมือในการวิจัยผ่านการพิจารณาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item objective congruence: IOC) มากกว่า 0.5 ทุกข้อ และเมื่อนำแบบสอบถามไปทดลองสอบถามกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.965

การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลวิสาหกิจชุมชนแต่ละจังหวัด หลังจากนั้นได้ติดต่อขอนัดสัมภาษณ์โดยเริ่มจากอธิบายหัวข้อ ลักษณะงานวิจัย และถามความสมัครใจในการให้ข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และสามารถถอนตัวจากการสัมภาษณ์ได้เสมอโดยไม่มีผลกระทบใดๆ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเก็บข้อมูลโดยด้วยการจดบันทึก บันทึกเทป และวิดีโอการสนทนา ส่วนการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอาศัยความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจากจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ และการเก็บผ่านแบบสอบถาม มีผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างสมบูรณ์จำนวน 352 คน จาก 400 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 88

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 6.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ได้ทำการถอดบทสัมภาษณ์ และส่งเนื้อหากลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้องในรายละเอียด หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาจจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบบรรยายเชิงพรรณนา รวมทั้งสรุปประเด็น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ 6.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) วิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นองค์ประกอบการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA) (Watkins, 2018) โดยการตรวจสอบข้อมูลว่านำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้หรือไม่ จากการพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร ได้แก่ ค่าสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO-MSA) ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1 (IBM, 2021) และการหาค่า Bartlett's Test of Sphericity เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ถ้าพบว่ามีความสำคัญทางสถิติจะยอมรับสมมติฐาน H1 คือ ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ (Senariddhikrai, 2021) หลังจากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนการสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Factor Extraction) ใช้วิธี Principal Component Analysis เป็นเทคนิคที่มีวัตถุประสงค์ที่จะนำรายละเอียดของตัวแปรที่มีจำนวนตัวแปรหลายๆ มาไว้ในองค์ประกอบมีเพียงไม่กี่ตัว โดยมีเกณฑ์กำหนดจำนวนองค์ประกอบ คือ ค่าไอเกน (Eigen values) มากกว่า 1 และ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

Scarce Plot เลือกรูปวิธีการหมุนแกน ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax) เพื่อให้มีจำนวนตัวแปรน้อยที่สุด และเพื่อให้ได้องค์ประกอบร่วมที่ชัดเจน (สันทัด พรประเสริฐมานิต, 2562) ส่วนการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 350 ขึ้นไป ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้คือ 0.30 (Hair et al., 2010)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนต้องคำนึงถึงการจัดสถานที่ในการผลิตให้ถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ จัดหากำลังคนและวัตถุดิบได้เพียงพอต่อการผลิตสินค้าในแต่ละครั้ง ควบคุมตรวจสอบการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เลือกใช้วัตถุดิบและทรัพยากรหลักที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ ผลิตสินค้าได้ทันเวลาและเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า มีการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการในการผลิตให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำการตรวจนับสินค้าคงเหลืออยู่อย่างสม่ำเสมอ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาปรับใช้ในกระบวนการผลิต สามารถลดต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่คุ้มค่าในการผลิต และวางแผนการปฏิบัติตามแผนและการควบคุม ตรวจสอบการผลิตสินค้าหรือบริการ จัดทำบรรจุภัณฑ์ที่แปลกใหม่สวยงาม และเหมาะสมกับสินค้า ปรับปรุงและพัฒนาสินค้าด้วยนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าอยู่เสมอ ผลิตสินค้าที่มีความโดดเด่นและแตกต่างเป็นที่ต้องการของลูกค้า มีเกณฑ์การตั้งราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและคุณค่าของสินค้า สร้างช่องทางการติดต่อกับทางกลุ่มโดยใช้โซเชียลมีเดียเพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ลูกค้า ประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนในพื้นที่เพื่อนำสินค้าไปจำหน่าย สร้างช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย สรรวจกระแสความต้องการและศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง รับผิดชอบต่อลูกค้าไม่เอาเปรียบและซื่อสัตย์ต่อลูกค้า และส่งเสริมการตลาดหลายรูปแบบ เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนทางการเงินต่ำทั้งจากสถาบันการเงินและช่องทางอื่นๆ วางแผนและสามารถจัดสรรเงินทุนเพื่อใช้ดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารลูกหนี้ สินค้าคงเหลือและเงินสดสำรองเพื่อสภาพคล่องของธุรกิจ สามารถจ่ายชำระหนี้ได้ตามเวลาที่กำหนด จัดทำระเบียบในการเบิกจ่ายที่ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ จัดทำฐานข้อมูลบัญชีและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ในการบริหารทางการเงินของธุรกิจ จัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่าง โปร่งใส และเป็นธรรม นำข้อมูลทางการเงินของกลุ่มไปใช้ในการวางแผนการผลิต จัดทำข้อมูลงบการเงินและจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงด้านการเงิน และเปิดเผยข้อมูลการเงินแก่สมาชิก กำหนดโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน บริหารอัตรากำลังสมาชิกหรือพนักงาน ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับปริมาณงาน จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานสำหรับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ การสรรหาสมาชิกมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้บุคลากรที่ดีและมีความสามารถเข้าร่วมงาน การกำหนดระเบียบการทำงานและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี การได้คำปรึกษา/แนะนำของภาครัฐ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแก่ผู้นำกลุ่ม ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกมีส่วนร่วมเสนอแนะทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ สร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก และกำหนดเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนที่ชัดเจนและเป็นธรรม

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม: ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.10 อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 44.00 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และ อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 23.90 ทั้ง 2 ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดคือ 1-5 ปี ร้อยละ 34.10 ประเภทผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผัก/ผลไม้ มากที่สุด ร้อยละ 82.70

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) การจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้: ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปรที่นำมาศึกษาองค์ประกอบ โดยวิเคราะห์ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Adequacy (Kaiser, 1970) พบว่า ค่า KMO เท่ากับ 0.937 แสดงว่าตัวแปรชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์สำคัญทาง

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

สถิติที่ระดับ 0.00 (Chi-square = 11829.617) ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis พบค่าความร่วมกัน (Communalities) ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทั้งหมด 40 ตัวแปร ผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธี Varimax พบว่า สามารถจัดเข้ากลุ่มได้จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์วิสาหกิจชุมชน

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
B32	บริหารอัตรากำลังสมาชิกหรือพนักงาน ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับปริมาณงาน	0.781
B33	จัดฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานสำหรับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ	0.780
B39	สร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก เพื่อรักษาสมาชิกหรือพนักงานที่มีคุณค่า ให้คงอยู่ปฏิบัติงานเพื่อองค์กรต่อไป	0.773
B31	กำหนดโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างชัดเจน	0.769
B40	กำหนดเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนที่ชัดเจนและเป็นธรรม	0.766
B34	การสรรหาสมาชิก มีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้บุคลากรที่ดีและมี ความสามารถเข้ามาร่วมงาน	0.756
B37	ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	0.754
B38	สมาชิกมีส่วนร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์	0.740
B35	กำหนดระเบียบการทำงานและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี	0.691
B36	ให้คำปรึกษา/แนะนำของภาครัฐ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแก่ผู้นำกลุ่ม	0.576
ผลรวมความแปรปรวน		16.815
ร้อยละความแปรปรวน		42.037
ร้อยละความแปรปรวนสะสม		42.037

จากตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์วิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัว มีค่าไอเกนเท่ากับ 16.815 ร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 42.037 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.576-0.781

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 2 การจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
B17	สร้างช่องทางการจัดจำหน่ายที่ หลากหลาย ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ เพื่อความสะดวกของลูกค้า	0.796
B13	สินค้ามีความโดดเด่นและแตกต่างเป็นที่ต้องการของลูกค้า	0.795
B18	สำรวจกระแสความต้องการและศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค อย่างต่อเนื่อง	0.739
B15	สร้างช่องทางการติดต่อกับทางกลุ่มโดยใช้โซเชียลมีเดียเพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ลูกค้า	0.715
B12	ปรับปรุงและพัฒนาสินค้าด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าอยู่เสมอ	0.694
B14	เกณฑ์การตั้งราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและคุณค่าของสินค้า	0.693

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

B16	ประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนในพื้นที่เพื่อนำสินค้าไปจำหน่าย	0.683
B11	จัดทำบรรจุภัณฑ์ที่แปลกใหม่สวยงาม และเหมาะสมกับสินค้า	0.680
B20	ส่งเสริมการตลาดหลายรูปแบบ เช่น ลดราคา แจก แคม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อ	0.672
B19	มีความรับผิดชอบต่อลูกค้า ไม่เอาเปรียบและซื่อสัตย์ต่อลูกค้า	0.628
ผลรวมความแปรปรวน		3.879
ร้อยละความแปรปรวน		9.698
ร้อยละความแปรปรวนสะสม		51.736

จากตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 2 การจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัว มีค่าไอเกน เท่ากับ 3.879 ร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 9.698 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.628-0.796

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 3 การจัดการการผลิตวิสาหกิจชุมชน

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
B3	ควบคุมตรวจสอบการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด	0.845
B5	สามารถผลิตสินค้าได้ทันเวลาและเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า	0.789
B6	แก้ไขปรับปรุงกระบวนการในการผลิต ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	0.765
B2	จัดหากำลังคน และวัตถุดิบได้เพียงพอ ต่อการผลิตสินค้าในแต่ละครั้ง	0.751
B10	วางแผน การปฏิบัติตามแผน และการควบคุม ตรวจสอบ การผลิตสินค้าหรือบริการ	0.720
B4	เลือกใช้วัตถุดิบ และทรัพยากรหลักที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปผลิตภัณฑ์	0.845
B7	ตรวจนับสินค้าคงเหลืออย่างสม่ำเสมอ	0.789
B9	สามารถลดต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่คุ้มค่าในการผลิต	0.765
B8	นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาปรับใช้ในกระบวนการผลิต	0.751
B1	จัดสถานที่ในการผลิตให้ถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ	0.720
ผลรวมความแปรปรวน		3.131
ร้อยละความแปรปรวน		7.827
ร้อยละความแปรปรวนสะสม		59.563

จากตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัว มีค่าไอเกน เท่ากับ 3.131 ร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 7.827 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.596-0.845

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 4 การจัดการการเงินวิสาหกิจชุมชน

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
B22	วางแผนและสามารถจัดสรร เงินทุนเพื่อใช้ดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.764
B23	บริหารลูกหนี้ สินค้าคงเหลือและเงินสดสำรอง เพื่อสภาพคล่องของธุรกิจ	0.746

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

B21	เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนทางการเงินต่ำ ทั้งจากสถาบันการเงิน และช่องทางอื่นๆ	0.694
B24	จ่ายชำระหนี้ได้ตามเวลาที่กำหนด	0.680
B26	จัดทำฐานข้อมูลบัญชี และนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ในการบริหารทางการเงินของธุรกิจ	0.678
B28	นำข้อมูลทางการเงินของกลุ่มไปใช้ในการวางแผนการผลิต (เช่น ควรผลิตต่อ/ควรเลิกผลิต)	0.662
B25	จัดทำระเบียบในการเบิกจ่ายที่ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	0.647
B29	จัดทำข้อมูลงบการเงินและจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงด้านการเงิน	0.636
B27	จัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างโปร่งใส และเป็นธรรม	0.589
B30	เปิดเผยข้อมูลการเงินแก่สมาชิก	0.573
ผลรวมความแปรปรวน		1.723
ร้อยละความแปรปรวน		4.307
ร้อยละความแปรปรวนสะสม		63.869

จากตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 4 การจัดการการเงินวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัว ค่าไอเกน เท่ากับ 1.723 ร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 4.307 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.573-0.764

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ สกัดตัวแปรจาก 40 ตัว และจัดกลุ่มได้องค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ เรียงลำดับจากตัวแปร ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด มีรายละเอียดดังนี้ การจัดการการผลิตวิสาหกิจชุมชน คือกระบวนการที่มีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ แรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร รวมทั้งการวางแผนและการจัดการเพื่อให้การผลิตสินค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการหนึ่งที่สำคัญ คือ การควบคุมการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบ ควบคุมกระบวนการผลิต การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ก่อนส่งออกจำหน่าย โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามจำนวนมาก การผลิตที่มีมาตรฐานสากล จะทำให้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่ากระบวนการผลิตจะต้องมีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์และการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ (อุษา โบมานน์ และคณะ, 2560) นอกจากนี้ในการจัดการผลิตควรตรวจสอบคุณภาพสินค้าหรือบริการทุกครั้งก่อนนำออกจำหน่ายหรือให้บริการ (เพียงตะวัน พลอาจ, 2562)

การจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน พบว่าผู้ประกอบการต้องพัฒนาสินค้าหรือบริการให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ ให้กับสินค้า โดยถ่ายทอดเรื่องราว วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของภาคใต้ชายแดน และสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ เพื่อความสะดวกของลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่าการสร้าง ความแตกต่างของสินค้าที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และมีช่องทางการจำหน่ายที่อำนวยความสะดวกสบาย เป็นปัจจัยการบริหารที่มุ่งให้เกิดผลประโยชน์แก่ลูกค้า นำไปสู่การเติบโตของธุรกิจ (ธรากร วุฒิสถิรกุล และคณะ, 2560) อีกทั้งช่องทางในการจัดจำหน่ายต้องเหมาะสมกับพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภค ในปัจจุบันนอกจากการขายสินค้าแบบออฟไลน์แล้ว ควรจะเพิ่มช่องทางในการขายออนไลน์ เพื่อตอบสนองให้กับลูกค้าที่อยู่ไกลจากร้านค้า (อาทิมา วงษ์สีมานันต์ และ ชมภูนุช หุ่นาค, 2563)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์วิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีความสำคัญมากในการพัฒนาและเอื้อประโยชน์ให้องค์กรดำเนินธุรกิจต่างๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะการบริหารอัตรากำลังสมาชิกหรือพนักงานให้ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับปริมาณงานภายในวิสาหกิจชุมชน และการกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามความถนัด มีการวางแผนกระจายงานให้ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่า การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนควรแบ่งบทบาทหน้าที่ของ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

สมาชิก และควรแบ่งให้ตรงกับความรู้ความสามารถของสมาชิก (ณัฐรัฐ แพกุล และคณะ, 2564) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำต้องคำนึงถึงการเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่สมาชิก พัฒนาทักษะในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความพร้อมและมีองค์ความรู้ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้บริบทของพื้นที่ และความเชื่อตามหลักศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่าการฝึกอบรม การถ่ายทอดความชำนาญ จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจเกิดความยั่งยืน สมาชิกเกิดการพัฒนาศักยภาพ (บัณฑิต ไวว่อง และคณะ, 2566) และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่าการพัฒนาโดยการพัฒนาความรู้และพัฒนาอย่างมีระบบสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2562)

การจัดการการเงินวิสาหกิจชุมชน ซึ่งระบบของการจัดการเงินธุรกิจที่ดีจะช่วยให้ดำเนินธุรกิจไปสู่เป้าหมายกิจการได้อย่างราบรื่น โดยเฉพาะการวางแผนและสามารถจัดสรรเงินทุนเพื่อใช้ดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องรู้จักการพยากรณ์ และวิเคราะห์แผนการลงทุน ต้องมีการบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นให้เป็นระบบ เพื่อควบคุมการเงินให้เกิดสภาพคล่องในการดำเนินกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นที่ว่าพยากรณ์ทางการเงินเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับกิจกรรมการจัดทำงบประมาณ และการประมาณการทางการเงินในอนาคต (Shim, 2007) นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรมีความสามารถในการจัดหาเงินมาลงทุนหมุนเวียนมาใช้ในธุรกิจอย่างพอเพียง อีกทั้งควรให้ความสำคัญกับการให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ (มะลิวัลย์ รอดกำเหนิด และคณะ, 2562) และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาที่รายงานว่าการจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิผล ถือเป็นกุญแจสำคัญในการปรับปรุงผลการดำเนินงานของธุรกิจ ช่วยให้ผู้ประกอบการประเมินและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Salamah, 2023)

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) การจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรครอบคลุม 4 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญตามน้ำหนักองค์ประกอบ คือ การจัดการทรัพยากรมนุษย์วิสาหกิจชุมชน การจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน การจัดการการผลิตวิสาหกิจชุมชน และการจัดการการเงินวิสาหกิจชุมชน
- 2) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรให้ความสำคัญและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์วิสาหกิจชุมชน โดยการบริหารอัตรากำลังสมาชิกหรือพนักงานให้เหมาะสม ควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานสำหรับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ และสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก เพื่อรักษาสมาชิกหรือพนักงานที่มีคุณค่า ให้คงอยู่ปฏิบัติงานเพื่อองค์กรต่อไป
- 3) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรให้ความสำคัญและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องด้านการจัดการการตลาดวิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย เพื่อความสะดวกของลูกค้า สร้างสินค้าให้มีความโดดเด่นและแตกต่างเป็นที่ต้องการของลูกค้า และสำรวจกระแสความต้องการและศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง
- 4) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรให้ความสำคัญและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องด้านการจัดการการผลิตควบคุมตรวจสอบการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ผลิตสินค้าได้ทันเวลาและเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และปรับปรุงกระบวนการในการผลิต ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 5) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรให้ความสำคัญและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องด้านการจัดการการเงินวิสาหกิจชุมชน โดยการวางแผนจัดสรรเงินทุนเพื่อใช้ดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารลูกหนี้ สินค้าคงเหลือและเงินสดสำรอง เพื่อสภาพคล่องของธุรกิจ รวมถึงเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนทางการเงินต่ำ ทั้งจากสถาบันการเงิน และช่องทางอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการจัดการธุรกิจวิสาหกิจชุมชน เพื่อยืนยันตัวแปรหรือตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

2) ควบคู่ศึกษาในลักษณะการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยพัฒนาตามองค์ประกอบการจัดการธุรกิจวิสาหกิจชุมชน และติดตามผลการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นจาก www.sceb.doae.go.th/Documents/SKC/wCE.pdf.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). *แผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นจาก <https://d29iw4c1csrw3q.cloudfront.net/wp-content/uploads/2023/03/แผนปฏิบัติการประจำปี-2567.pdf>.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2566). *โครงการยกระดับธุรกิจอุตสาหกรรมและวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นจาก www.dip.go.th/uploadcontent/MSA/Annual_Project_66/4.Annual_Project_66_DIIT.pdf.
- กฤษฎ อุตตมะเวทิน. (2566). *กรมส่งเสริมการเกษตรพัฒนาเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สืบค้นจาก <https://doanews.doae.go.th/archives/19482>.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2565). *ผลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นจาก www.sceb.doae.go.th/regis.html.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2566). *ผลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นจาก www.sceb.doae.go.th/regis.html.
- เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ. (2567). *BA รวมเรื่องราวการจัดการธุรกิจ*. สืบค้นจาก www.iok2u.com/article/business-administrator/ba-business-management.
- ชนาภา ศรจิตติโยธิน. (2567). *เปิดแผน "ดีพร้อม" ปี 66 หนุน SME รับมือเศรษฐกิจถดถอย*. สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com/business/economic/1050187.
- ชานาณินธุ์ สัจจขยพันธ์. (2564). *การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยการบริหารวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(9), 176-192.*
- ณัฐธินิชา ณ นคร. (2565). *ประสิทธิผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(1), 101-109.*
- ณัฐชรัญ แพกุล, วรณดี สุทธิธรากร และ ภัทรวรรณ จีร์พัฒนธรร. (2564). *การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปอาหารจังหวัดนครนายก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 11(3), 343-356.*
- ทักษญา ส่งาโยธิน. (2563). *การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน*. สืบค้นจาก <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/4357>.
- ธารากร วุฒิสถิรกุล, ชัยวุฒิ จันทร์มา และ สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล. (2560). *การจัดการห่วงโซ่คุณค่าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มผลไม้แปรรูปภาคตะวันออกของไทย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(3), 24-33.*
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2562). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 10(1), 95-120.*
- บัณฑิต ไหวว่อง, สุรเดช ทองแกมแก้ว และ รุ่งนภา อริยะพลปัญญา. (2566). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสิเหร่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต. วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 18(3), 9-31.*
- ประเสริฐ จันทรวงทอง และ ธรรมนัส พรหมเผ่า. (2567). *แถลงผลสัมฤทธิ์ของการเกษตร พ.ศ.2566*. สืบค้นจาก www.nso.go.th/nsoweb/storage/upload_file/2024/20240111123314_35658.pdf.
- เปรมกมล ปิยะทัต. (2565). *แนวทางการพัฒนากลยุทธ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 9(2), 215-238.*
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

- พิณเนศ ต๊ะปวง. (2565). รายงานผลการการตรวจราชการแบบบูรณาการ การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ 2565 รอบที่ 1. สืบค้นจาก https://pmi.opm.go.th/inspect_main/uploadfiles/การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป%20ปี%2065%20รอบ%201.pdf.
- เพียงตะวัน พลอาจ. (2562). การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบของกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ภาวนิศร์ ชวัลลี และ อารียา ยวงทอง. (2566). โครงสร้างเศรษฐกิจใต้จากอดีตถึงปัจจุบันและอนาคตหลังโควิด. สืบค้นจาก www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/regional-articles/reg-article-2023-07.html.
- มะลิวัลย์ รอดท่าเหน็ด, พรรณพิมล ก้านนก, ปาจารย์ ผลประเสริฐ และ ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ. (2562). รูปแบบการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารในเขตภาคเหนือ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 25(2), 106-119.
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2566). *Goal 1: No Poverty*. สืบค้นจาก www.sdgmove.com/2016/10/06/goal-1-no-poverty.
- สนิทเดช จินตนา และ วีระพงษ์ ภูริปาณิก. (2563). ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางในการสร้างความเข้มแข็ง ให้กับวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(3), 179-194.
- สันทัต พรประเสริฐมานิต. (2562). การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงสำรวจ (1). สืบค้นจาก www.sunthud.com/media/Teaching/PsyMeasure/Spring19/Lecture5_EFA1.pdf.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ร่างกรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ.2566-2570*. สืบค้นจาก www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11684&filename=.
- อาทิตมา วงษ์สีมอพันธ์ และ ชมภูณัฐ หุ่นาค. (2563). การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนควบคู่ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 8(3), 40-55.
- อารี วิบูลย์พงศ์. (2565). การวิจัยเชิงระบบเพื่อการปฏิรูปและปรับโครงสร้างภาคการเกษตรไทย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อุษา โบมานันท์, คณิต เฉลยจรรยา และ ทิฆัมพร ทวีเดช. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโอท็อป ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 29(103), 56-65.
- SME Thailand. (2565). *ทำไมธุรกิจชุมชนถึงไม่รวย เปิดจุดอ่อนพร้อมวิธีแก้แบบยั่งยืน*. สืบค้นจาก www.smethailandclub.com/entrepreneur/8428.html.
- Buratti, N., Albanese, M., & Sillig, C. (2022). Interpreting community enterprises' ability to survive in depleted contexts through the Humane Entrepreneurship lens: evidence from Italian rural areas. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 29(1), 74-92.
- Cronbach, L. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Eurostat. (2023). *Agriculture output: 19% value rise fuelled by price surge*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20231116-2>.
- Galletta, A. (2013). *Mastering the semi-structured interview and beyond: From research design to analysis and publication*. New York: NYU Press.
- Georgiou, A. (2022). Local Communities as Cultural Entrepreneurs: A Methodological Reflection on the Study of Community-Based Enterprises. In V. Ratten. (ed.). *Cultural Entrepreneurship* (pp. 85-93). Singapore: Springer.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. New York: Pearson.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

- IBM. (2021). *KMO and Bartlett's Test*. Retrieved from www.ibm.com/docs/en/spss-statistics/28.0.0?topic=detection-kmo-bartletts-test.
- Jaroenwanit, P., Siriyota, K., & Yanakitkul, P. (2020). *The Creation of Distribution Channel, Marketing Activities, and Partnership Networks for Community Enterprises in Thailand*. A paper presented at the 2nd Borobudur International Symposium on Humanities and Social Sciences, Magelang, Indonesia.
- Kaiser, H. (1970). A second generation little jiffy. *Psychometrika*, 35, 401-415.
- Kusumastuti, R., & Juwono, V. (2022). Social Enterprise in Action: A Study of Indigenous Community-based Enterprise in Rural Areas to End Poverty in All its Form (Irodori Leaf-Business Kamikatsu, Japan and Ikat Woven-Business Pringgasela Lombok, Indonesia). *KnE Social Sciences*, 7(12), 424–431.
- Miano, L., Cabrera, G., Yao, C., Laguador, A., & Cayabat, C. (2024). *Community-Based Enterprise Development in the AMIA (Adaptation and Mitigation Initiative in Agriculture) Villages in San Francisco, Quezon, Philippines*. Retrieved from <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-4198124/v1>.
- Salamah, S. (2023). Financial Management Strategies to Improve Business Performance. *Journal of Contemporary Administration and Management*, 1(1), 9-12.
- Senariddhikrai, P. (2021). *Exploratory Factor Analysis: EFA*. Retrieved from www.smartresearchthai.com/post/exploratory-factor-analysis.
- Shim, J. (2007). *Schaum's outline of financial management*. New York: McGraw-Hill.
- Shopify. (2023). *Business Operations: 8 Ways to Optimize and Improve Them*. Retrieved from www.shopify.com/blog/what-are-business-operations.
- Thomas, L. (2023). *Stratified Sampling | Definition, Guide & Examples*. Retrieved from www.scribbr.com/methodology/stratified-sampling/.
- Tractor Junction. (2023). *Top 10 Agricultural Producing Countries in The World*. Retrieved from www.tractorjunction.com/blog/top-10-agricultural-producing-countries-in-the-world/.
- Wajirum, W., & Inwang, K. (2018). Development of Business Strategies of Community Enterprise Entrepreneurs: A Case Study on Herbal Product Business in Lower Central Region 1. *ABAC ODI Journal*, 5(1), 117-133.
- Wangda, K. (2024). *Majority employed in agriculture despite drop in contribution to GDP*. Retrieved from www.bbs.bt/news/?p=201935.
- Watkins, M. (2018). Exploratory Factor Analysis: A Guide to Best Practice. *Journal of Black Psychology*, 44(3), 219-246.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).